

ENSTİTÜMÜZÜN ULUSLARARASI KURULUŞLAR İLE YAPTIĞI İŞBİRLİĞİ FAALİYETLERİ

Dr. Atilla ÖZDEMİR – Enstitü Müdürü, SUMAE

Enstitümüz kuruluşundan bugüne farklı uluslararası kurumlarla değişik düzeylerde işbirliği faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu işbirliklerinin kurumsal bazda listesi aşağıda verilmiştir.

1. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)

Enstitümüzün kuruluşunda ilk olarak temas kurduğu kurumdur. Enstitü faaliyetleri açısından zaten doğrudan veya dolaylı ve Bakanlığımız aracılığı ile FAO nezdinde bir çok çalışma yürütülmektedir. 1980'li yılların ilk yarısında mersin balığı ve deniz alabalığının stoklarının etüdü amacıyla FAO'dan talep edilen uzman desteği üzerine FAO-Teknik İşbirliği Programı ile bir çalışma başlatılmıştır. Bu çalışma aynı zamanda Enstitümüzün ilk uluslararası tecrübesi olmuştur.

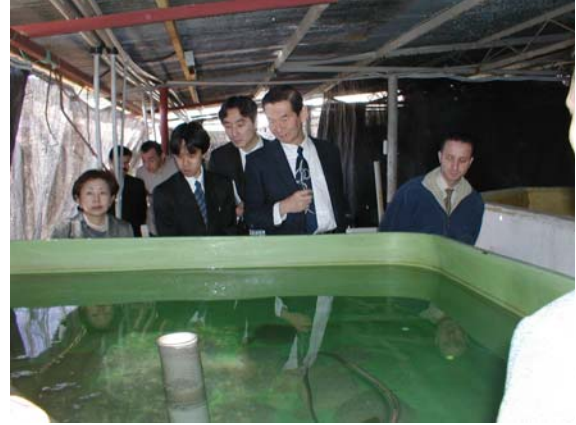
2. JICA (Japon Uluslararası İşbirliği Ajansı)

Enstitü tarihinin en kapsamlı işbirliği JICA ile gerçekleştirilmiştir. 1994 yılında Türk Hükümetinin su ürünleri yetiştiriciliği konusunda yaptığı teknik işbirliği başvurusuna istinaden 1997 yılında başlatılan çalışmalar Ocak 2007 tarihine kadar devam etmiştir. "Karadeniz'de Balık Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi : Kalkan Yetiştiriciliği" ile başlayan faaliyetler, yaklaşık (958.344,00 YTL Türk tarafı harcaması),

(2.132.250,00 \$ Japon tarafı katkısı) 3 milyon USD tutarında yatırım yapılmasının yanı sıra, çok sayıda Japon uzmanın Enstitümüzde uzun ve kısa dönem çalışması, projede görevli enstitü teknik personelinin Japonya'da farklı enstitü ve üniversitelerde eğitimleri ve ülkemiz kültür balıkçılığına yeni bir tür balığın (kalkan) kazandırılması ile sonuçlandırılmıştır.

Halen diğer bir enstitümüzde aynı konuda yürütülen çalışmaya, enstitümüz araştırmacıları tarafından verilen bilimsel ve teknik destek ile işbirliği devam etmektedir.

JICA ile yürütülen başka bir işbirliği de; Doğu Karadeniz Kalkınma Planı çerçevesinde 2007 yılında başlatılan bir tarım projesine Enstitü içinde ofis imkanı sağlanmıştır.

3. GFCM (Akdeniz Balıkçılık Komisyonu)

Halen Akdeniz'e (Ege ve Karadeniz dahil) kıyısı olan ülkeler yanında AB'nin de üye olarak yer aldığı GFCM ilk olarak 1952 yılında FAO bünyesinde kurulmuş değişik yıllarda üye katılımı ile genişleyerek 22 üyeye ulaşmış ve 2004 yılında da özerk bütçeye sahip olarak Akdeniz havzasında etkin bir hükümetler arası örgüt haline gelmiştir. Enstitümüz; GFCM' in yürütme organları niteliğinde olan Akuakültür Komitesi ve Bilimsel Danışma Komitesi ile bunların alt komiteleri ve çalışma gruplarının düzenlediği toplantılara katılım ve rapor hazırlama faaliyetlerinde yer almıştır.

4. EFARO (Avrupa Balıkçılık ve Akuakültür Araştırma Organizasyonu)

19 ülkeden 24 kamu araştırma enstitüsünün üye olduğu EFARO 1989 yılında kurulmuştur. Temel amacı, üye ve aday ülkelerde balıkçılık yönetiminde aktif rol alan kamu araştırma enstitüleri arasında işbirliğini artırarak Ortak Balıkçılık Politikasının uygulanabilirliğini sağlamaktır. Enstitümüz 4 Nisan 2007'de resmi başvurusunu yapmış ancak çok sayıda başvuru olması ve buna bağlı olarak üyelik kriterlerinin yeniden belirleneceği gerekçesi ile başvuru beklemeye alınmıştır.

5. BSC (Karadeniz Komisyonu – Karadeniz'i Kirliliğe Karşı Koruma Komisyonu)

Karadeniz'e kıyısı bulunan 6 ülkenin 21.04.1992'de imzaladıkları "Karadeniz'i Kirliliğe Karşı Koruma Antlaşması" çerçevesinde kurulan komisyonun temel görevi Karadeniz'de kirliliğe karşı ortak mücadele etmek ve ekolojik temelde ortak çalışmalar yürütülmesidir.

Faaliyetlerini 4. Danışma Grubu marifetiyle yürüten komisyon ayrıca ihtiyaç duyulan konularda yeni çalışma grupları oluşturmaktadır. Danışma Gruplarından, Enstitümüz ilgi alanı içine giren "Balıkçılık ve Diğer Canlı Deniz Kaynakları Yönetimi Danışma Grubu" faaliyetlerinde aktif rol alınmış ve 2006 yılında ülkemiz odak noktası olarak görev yürütmüştür. 2007 yılı içerisinde Karadeniz ülkelerindeki uzmanların da katılımı ile Karadeniz Komisyonu (BSC) tarafından İstanbul'da gerçekleştirilen "9. Balıkçılık Danışma Grubu Toplantısı"na, Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü iki rapor sunumu ile bakanlığımız adına temsil edilmiştir. Halihazırda komisyonun bu danışma grubu çerçevesinde düzenlediği toplantılara bilimsel ve teknik katkı

verilmekte olup muhtemel bölgesel işbirliği projeleri üzerinde çalışılmaktadır.

6. NATO-SPS (NATO- Barış ve Güvenlik İçin Bilim Programı)

Uluslararası işbirliğini bilimsel çalışmalar yoluyla desteklemeyi amaç edinen programın kuruluş geçmişi 1956'ya dayanmaktadır. 1990'lı yılların başında soğuk savaşın bitmesiyle NATO üyesi olmayan ülkeleri de kapsayan program çerçevesinde bir çok bilimsel araştırma desteklenmiştir.

Enstitümüz ile ODTÜ-Erdemli Deniz Bilimleri Enstitüsünün DTP ve TÜBİTAK mali destekli olarak 1988 yılında başlattığı "Karadeniz'de Stok Tayini" projesi çerçevesinde çalışmaların yüksek maliyetli olması nedeniyle proje NATO-SPS programına teklif edilerek kabul görmüş ve program çerçevesinde mali destek almıştır.

2006 yılında toksik algler konusunda (Harmful algal blooms (HABs) and Toxic algae in the Black Sea) başvurusu yapılan bir proje, daha sonra geri çekilmiştir. Projede Rusya, Bulgaristan ve Romanya gibi ülkelerin işbirliğinde Karadeniz'de toksik alg dağılımının incelenmesi hedeflenmiştir. 2007 yılında yapılan kalkan balığı konusundaki başka bir başvuru halen değerlendirme aşamasındadır.

7- AB (Avrupa Birliği Çerçeve Programları)

Enstitümüzün çerçeve programlarına ilk başvurusu 6. çerçeve programı kapsamında gerçekleşmiştir. Bu kapsamda yapılan başvurular şöyledir:

2005 : 6. Ç.P. Mükemmeliyet merkezlerinin oluşturulmasına yönelik çağrıda Enstitünün "Su Ürünleri Yetiştiricilik Mükemmeliyet Merkezi" olmasına yönelik altı çalışma paketi altında proje teklifi sunulmuştur.

Proje ön aşamayı geçmiş, ilk aşamada yeterli puanı almış, ancak ikinci aşamada reddedilmiştir.

2006 : 6.Ç.P. “Deniz Ekosistemleri ve Avrupa Yaşam Biçimleri Projesi” ELME projesi kapsamında external parter olarak katılım sağlanmıştır. Proje kapsamında Orta Karadeniz’de trol ve deniz salyangozu avcılığının etkisi incelenmiştir Proje 2007 yılında sonuçlandırılmıştır.

Ülkemizden TÜBİTAK’ın partnerlik sağladığı Çerçeve projelerin network oluşturmayı kapsayan TRAINNET ve ANİMAL-SCİENCE.NET profillerinde yayınlanmıştır.

2007 : 6. Ç.P. son çağrılarında başlatılan “Kapalı Devre Balık Yetiştiriciliği” SUSTAINAQ projesine partnerlik gerçekleştirilmiştir. Proje gereği ülkemizde deniz balığı üretim tesisleri ve kuluçkahanelerinde kullanılan sistemlerin modern kapalı devre uygulamalar ile geliştirilmesi için etüd çalışmaları ve eğitimler yürütülmektedir. Proje faaliyetleri olarak 2007 yılında Macaristan ve Romanya’da ara dönem toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca İzmir’de kapalı devre ünitelerinin kullanımı konusunda kısa dönem kurs gerçekleştirilmiştir. Projeye katılım sağlayan diğer ülke kurumlarından araştırmacılar İstanbul’da düzenlenen Akuakültür Sempozyumuna ve Su Ürünleri Fuarına katılmışlar ve sektörün yakından tanınmasına yardımcı olacak temaslarda bulunmuşlardır.

- Proje yönetimini Polonya Balıkçılık Araştırma Enstitüsünden Dr. Iwona Psuty’nin yaptığı, “Karadeniz ve Baltık Denizi Doğal Kalkan Balıkları Stokları Üzerine Kısıtlayıcı Faktörler” (Factors Limiting Wild Turbot Populations In The Baltic And Black Seas-TURCOT) projesinin çeşitli alt başlıklarında işbirliği için enstitümüz projedahil olmuştur. Proje ön değerlendirmeyi geçmiş olup revizyon sonrası sunumu yapılacaktır.

Erasmus kapsamında akuakültür, balıkçılık ve su kaynakları yönetimi konusunda network oluşturulması (Aquaculture, Fisheries and Aquatic Resource Management Thematic Network in Education & Training) AQUA-TNET projesinde 8. çalışma paketi olan araştırma konusunda projeye dahil olunmuştur.

GOP Ziraat Fakültesi Su Ürünleri Bölümü, KTÜ Sürmene Deniz Bilimleri Fakültesi ve Enstitümüz işbirliğinde “The Marine Food Web of the Southern Black Sea: Are dolphins responsible for decline in the anchovy (*Engraulis encrasicolus*)” başlıklı proje ön teklifi

hazırlanmış ve ERASMUS ve diğer AB fonlarından destek sağlanması amacıyla sunumu yapılmıştır.

2008 : 7. Ç.P. REGPOT Araştırma Kapasitesi Geliştirme programına araştırma alt yapılarının geliştirilmesini hedefleyen başlık altında ülkemizden birinci çağrıda 23 kurum destek sağlamıştır. Enstitü olarak “Yetiştiricilikte Biyoteknolojik Uygulamalar ve Kapalı devre Sistemler Konusunda Enstitü Altyapısının Geliştirilmesi” ve “Enstitü Balıkçılık Araştırmaları Altyapısının Geliştirilmesi” başlığında iki ayrı proje teklifi hazırlanmıştır.

Çerçeve programlarında kurum ve araştırmacı profilleri yayınlanmış ve ilgili konularda partnerlik için çağrılar sürekli takip edilmektedir.

8. TİKA (Türk İşbirliği Kalkınma İdaresi)

1992 yılında kurulan idarenin başlıca görevi gelişmekte olan ülkelerle ekonomik, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında işbirliği yaparak kalkınmalarında yardımcı olmaktır. Bu kapsamda balıkçılık alanındaki projelere katkı sağlanmaktadır. Enstitümüz 2007 yılında bu süreçte dahil olmuştur ve önümüzdeki yıllarda somut projeler içinde yer almayı hedeflemektedir.

9. JRC (AB Ortak Araştırma Merkezi)

İlk oluşumu 1957 yılına dayanan merkez Avrupa Komisyonu tarafından oluşturulan bağımsız bir Genel Müdürlük olup AB üyesi ülkelerdeki ortak araştırma merkezleri vasıtası ile araştırma ve eğitim hizmetleri vermektedir. Bu kapsamda adı geçen merkez ile beraber Ekim 2007’de Karadeniz’e kıyısı olan ülkeler arasındaki işbirliğini AB Ortak Balıkçılık Politikası çerçevesinde artırmayı hedefleyen bir çalıştay düzenlenmiştir.

